

Ønsker du flere opplysninger om reservatet eller kulturlandskapet i Gjerpensdalen, kan du kontakte:

Fylkesmannen i Telemark
Miljøvernavdelingen

Statens Hus 3708 Skien - Tlf. 35 58 61 10
www.fylkesmannen.no

Skien kommune

Kaffehuset,
Henrik Ibsensgt. 2,
3701 Skien
Tlf. 35 58 10 00

www.skien.kommune.no

Brudd på verne-
bestemmelsene kan
meldes til

Tlf. 73 58 05 00

BØRSESJØ NATURRESERVAT

Fugletårnet er plassert slik at man har god utsikt over sjøen.

Foto: Esben Hellesen

Gjeddefiske i Børsesjø har lenge vært populært.

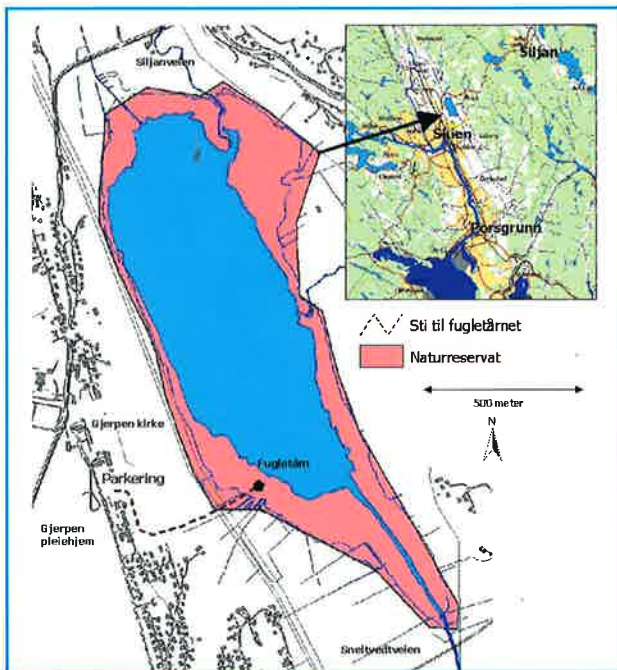
Foto: Torfinn F. Andersen

VELKOMMEN TIL BØRSESJØ NATURRESERVAT!

Børsesjø ble fredet som naturreservat i 1976. Forvaltningsansvaret for området ligger hos Fylkesmannen i Telemark. Statens naturoppsyn har ansvar for oppsynet i området.

Formålet med fredningen er å bevare et verdifullt våtmarksområde med et rikt dyre- og fugleliv og en rik vegetasjon.

Børsesjø har stor verdi som hekke- og rasteområde for fugler knyttet til våtmark. Den er dessuten viktig som næringsområde for mange arter av fugler og pattedyr som holder til i det rike kulturlandskapet i Gjerpensdalen.

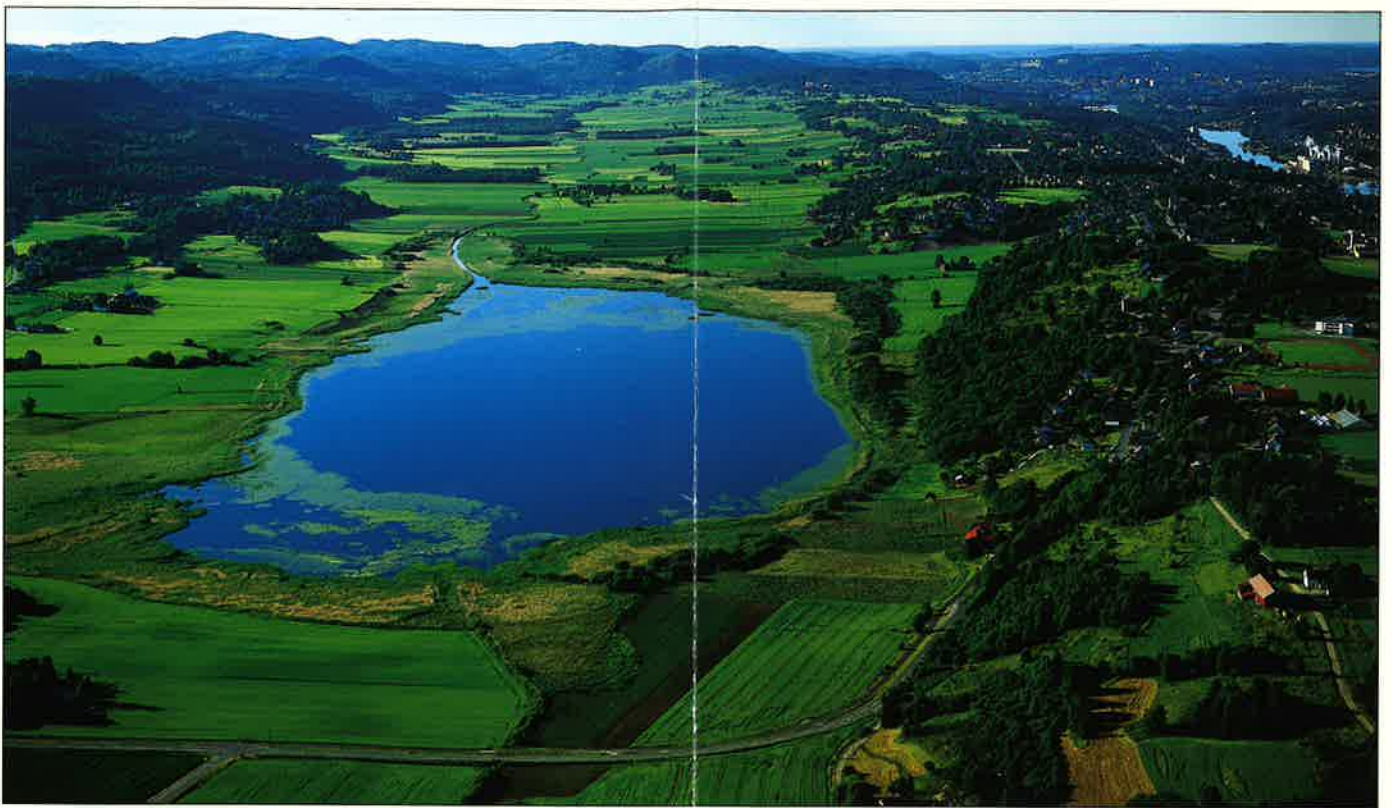
Ta hensyn til ferdselsbegrensningene ved besøk i reservatet. I fredningstida 15. april til 1. juli er det kun tillatt å ferdes på stien ut til fugletårnet. Fugletårnet står i den sørvestre enden av sjøen og tilbyr god utsikt til sjøen og fuglelivet. Det er laget en natursti med informasjon om naturen i området fra parkeringsplassen ved Gjerpenhavna barnehage (se kart). Avstanden fra parkeringsplassen til tårnet er ca. 700 meter.

Utdrag fra fredningsbestemmelsene:

- Ferdsel i reservatet er ikke tillatt i tiden fra 15. april til 1. juli. Forbudet gjelder ikke oppmerket sti fram til fugletårnet.
- Dyrelivet er fredet. Dette gjelder også reir, egg og unger.
- Jakt og bruk av skytevåpen er forbudt.
- Fiske er tillatt, unntatt i tiden fra 10 dager etter isløsning og fram til 1. juli.
- Vegetasjonen er fredet mot skade og ødeleggelse.
- Motorisert ferdsel til lands, til vanns og på is er forbudt.

FISK OG FISKE

Fiskeartene gjedde, abbor, sørv og ål forekommer i sjøen. Spesielt gjeddefisket i sjøen er kjent og gjedder på 15–20 kg skal være tatt på sluk og i garn. Det er tillatt å fiske i sjøen, unntatt i perioden 10 dager etter isløsning til 1. juli. Fiske krever tillatelse fra grunneiere. Før i tiden jaktet man på gjedda med hagle når de svømte på grunt vann for å gyte om våren. Slik jakt er nå forbudt.

Børsesjø med Gjørpensdalen sett nordfra.

Foto: Armund Tynning

LANDSKAP OG GEOLOGI

Børsesjø ligger nord i Gjørpensdalen i Skien kommune (se kart). Reservatet omfatter 1165 dekar, hvorav vannarealet utgjør 717 dekar. Sjøen ligger ca. 17 meter over havnivå og har en snittdybde på 2,1 meter. Største dyp er på 4,8 meter (1991).

Berggrunnen på vestsida av sjøen består av kalkholdige bergarter fra kambrosilurtida (570–395 millioner år siden). På østsida består grunnen for en stor del av basalt fra perm-tida (280–225 millioner år siden). Disse næringsrike bergartene forklarer hvorfor Børsesjø er en naturlig næringsrik (eutrof) sjø. Sjøen mottar dessuten tilsig av næringsstoffer fra landbruket.

Før landhevinga etter istida, strakte havet seg helt inn til Børsesjø. På denne tida ble det avsatt leire og silt i dalen. Dette har gitt Gjørpensdalen den gode dyrkingsjorda.

EN FRODIG VÅTMARK I ET RIKT OG VARIERT LANDSKAP

Børsesjø ligger som en frodig oase i Gjørpensdalens storslåtte kulturlandskap. På den næringsrike basalten på Gjørpensdalens østsida finnes dessuten et småskala kulturlandskap med gamle setrer, beiteenger og rike edelløvkoger. Kulturlandskapet i Gjørpensdalen er utpekt som et av landets mest verdifulle. Dette landskapet er viktig for mengder av hekkende fugler og er dessuten et viktig nærings- og rastemråde for fugler under trekket vår og høst. Børsesjø er del av et nettverk av viktige våtmarker i Telemark fylke. Flere av dem har i de seinere åra blitt vernet, slik at våtmarksfuglene nå er sikret områder for hekking, resting og næringssøk. For mange andefugler er Børsesjø første stopp etter at de forlater de åpne sjøområdene ved kysten om våren. Her kan de finne mat og skjul mens de venter på at isen skal løsne grepet om vann og vassdrag innover i fylket.

Børsesjø, en perle i et storslått kulturlandskap.

Foto: Erik Edvardsen

VEGETASJON OG FLORA

Den dominerende plantearten er takrør, som til alle årstider danner et bredt belte rundt sjøen. Om sommeren gror deler av sjøen til med flytebladvegetasjon, som tjønnaks og gul og hvit nøkkerose. I vannmassene vokser store mengder av den sjeldne vannplanta hornblad. I områdene hvor det beites, bevares de såkalte fuktengene. Fuktengene er viktige for mange fugle- og plantearter og bidrar til et variert vegetasjonsbilde som ellers ville blitt dominert av takrør.

Hvit nøkkerose.

Foto: Leif Rustland

FUGLELIVET

Fuglelivet i Børsesjø er rikt og variert. Mer enn 230 arter er påtruffet, og nesten 100 arter er funnet hekkende. Typiske hekkearter er knoppsvane, stokkand, vipe, sothøne, gulerle, sivspurv og rørsanger. Børsesjø har stor betydning som næringsområde også for fugler utenfor verneområdet. Mange fugler flyr lange strekninger for å finne mat i reservatet under hekketida. Et godt eksempel er fiskeørna, som daglig fisker i sjøen. Tårnseiler og våre tre svalearter besøker sjøen i store antall for å fange insekter.

Børsesjø er også et viktig nærings- og overnattingsområde for mange av trekkfuglene som raster i Gjerpensdalen vår og høst. Dette gjelder spesielt våtmarksfugler som svaner, gjess og ender, men også langtredende fugler som låvesvale. Takrørskogen i Børsesjø er en av de viktigste overnattingsplassene for låvesvale på Østlandet, og tusenvis av svaler kan tilbringe seinsommerne her før de trekker videre til Afrika.

Vipe.

Foto: © Pål Hermansen/WN/Samfoto

PATTEDYR

Alminnelige arter som elg, rådyr, rev, grevling og mink er vanlige i området, og bever har lenge hatt tilhold i sjøen. Børsesjø er sammen med resten av Gjerpensdalen et meget viktig leveområde for flaggermus. Den høye insektproduksjonen i og rundt sjøen skaper gode levevilkår for denne dyregruppen, og minst 6 arter er påtruffet. Børsesjø er et av få steder i fylket hvor den sjeldne storflaggermusa påtreffes jevnlig.